

**Sermones: Petri Hieremie Panormitani ex Sicilia: F.
co[n]uent[us] ordinis Predicatoru[m] bononiensi[m]:
tam preclari q[uam] omnigene eruditio[n]is refertissimi.
omnibusq[ue] euangelica documenta ...**

Petrus <de Hieremia>

[Augsburg], 1514

VD16 P 1883

Dominica eadem de renouatio[n]e spirituali. ser. v.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70359](#)

Dominica. II. aduentus

hō quis me liberabit de corpe mortis huius.
Ro. vii. et Gal. v. Caro cōcupisit ad
uerus sp̄m / sp̄is aduersus carnē. Hoc
enī sibi inuicem aduersantur nō queatq;
vultus illa faciat. Et pte vero tentatio
rō est: q; multe insurgunt qdīle tentatio
nib; ad peccandū impellimur: nūc a dia
bolo nūc a mūdo / q; in psp̄is tentat p la
xuriā et vanā glāz. In aduersis p timore
et pusillanimitate. Propt̄ qd̄ chīz docuit
nos orare. Et ne nos inducas in tentatio
ne. Ihs et David dicebat. Misere mei
de⁹ qm̄ cōculauit me hō: tota die impus
gnās tribulauit me: cōculauerūt me inī
mici mei tota die: qm̄ mlti bellatē aduer
sum me. Ab altitudine diel nō tumebo rē.
Ps. lv. Dō necessariū est nobis auxiliū
chīz ad pseuerāndū / et ad pseuerāntiā ha
bendā. Pro q; imþrando orat ecclēsia di
cens. De⁹ q; nos in tāris periculis cōstītu
tos. p. huana sc̄is fragilitate nō posse sub
sistere: da nobis salutē mētis et corpis / vt
ea q; p. pectatis nris patimur et adiuuātē
vincamus. Per chīm dominū nostrū.
Quinta ueritas est glā supnalis: qd̄
nulla creatura ex puris naturalib; possit
gloriā cōsequi supnaturālē: nisi ḡa chāstī
adiuuet. Ro. vi. Ḡa dei vita eterna. De
q; vide Tho. j. q. q. iij. ar. q. Et pro inrelli
genda rōne dicā vobis rōnez p. silitudinē
qā ponit ille magn⁹ doctoz q; studuit in
studio trinitatis. Ielus chīs Luce. xvij.
Pro cui⁹ intellectu notādū: q; si alioz ha
bet filiū legitimū et naturalē / et h̄z fūos
multos: post mortē ei⁹ heres oīm bonorū
est fili⁹ / nō aut̄ servi. Hoc est de iure ciuili.
Et pco. scriptura q; dī. Nō ei erit heres fi
li⁹ ancille cū filio libere Gen. xxi. Gal. iij.
Dō ad ppositū. H̄z filiū et fūos. Fili⁹
ē chīs: et nos sum⁹ serui. Tū rōne creatio
nis: tū rōne redēptionis. Empti em sum⁹
p̄cio magno. Chīs ergo est heres vniuersalē
Gal. iij. Qd̄ si fili⁹ et heres p deum.
Itē Heb. i. Multifaric multisq; modis
olim de⁹ loquēs pa. in p. no. di. Ists lo. est
no. si. que p̄st. here. vniuersor. p̄ que fe
cit et secula. Nos aut̄ hui nō possim⁹ herē
diratē gloriā petere qntūcunq; deo diligē
tissime seruām. Unū dicit dīs Luce. xvij.
Quis aut̄ yestrū habet seruū arantē / aut
bōes pascentez. q; regreßo de agro dicat

illi statim. Transi et recubē: et nō dīcat el:
para q; cenez et p̄cinge te et ministra mīb;
donec māducē et bibā. Et post hec tu mā
duabis et bībes. Numq; gratiā habebit illē
seruo: q; fecit q; ei impauera. Non puto.
Sic et vos cuī feceritis oīa q; p̄cepta sunt
vobis dicite. Serui inutiles sumis. Qd̄
debūim⁹ facere / fecim⁹. Dō nō por̄ homo
petere a deo / nec cōsequi gloriā inīs et gra
tiā chīz: quā nāscimur cu ipse ventre di
gnat ad nos p̄ gratiā iustificare. Dicam⁹
Ḡib. Dñe veni et nō tardare: relaxa fat
timora plebis tue istl. Deo grās amen.

Eadez dñica de renouatione
spirituali. Sermo. v.

¶ Eluz et terra

transibūt Lūc. xxj. Verbū ap
plicū ostēdit statū hui⁹ mundū
post diez iudicij. De q; statū mō p̄dicabo
partim moraliter. Salutef primo virgo
Maria. Hoc verbū haber difficultate in
theologia. Ratio qz: inueniūt autorita
tes dicētes / p̄ celū et terra semp durabūt
cu tame theologia videat contrariū assertio
ne. Unū David loqns de celo / sole / et luna
et stellis dī. Statuit ea in eternū et in secu
lum seclū: p̄ceptū posuit et nō p̄terbit. ps.
clvij. Sylr dicit Salomon de terra. Ge
neratio p̄terit / generatio aduentus terra
aut̄ in eternū stat Eclīs. j. Quare ergo di
cit thema. Celū et terra tē. Pater difficultas.
Pro respōtione ergo notādū est: q; de
corporib; celestib; et elemētis possum⁹ lo
qui duplicit. Uno modo quantū ad sub
stantias essentiales. Alter modo quātū
ad qualitates / conditiones / et operationes
accidentales. Primo modo celū et ter
ra semp erunt quantū ad eoz substantiam
essentiale: quia itez celū et terra habuerint
principiū essendi per creationē: ramen nō
habebunt finē in duratione. Secundo
modo vero transibunt. s. quantū ad qual
itates accidentales / et recipient meliores
qualitates. Et pro declaratiōnē harū dua
rum p̄clusiōnū et etiā probatiōne nota tria
media. s. silitudinē / auctoritatē / rationē
Silūtudo est de tacea argentea antiq; ma-

culata et imunda; quod postquam argenterius eam purificauit et poluit videlicet noua et luceretur. Quis sit eadem substantia; tunc recipit qualitas noua et. Ita est de isto mundo in modo antiquo et conuassato et. Hoc chis tanquam bonum magister et argenterius renouabit illum. Terra enim nunc est imunda ex peccatis nostris; sed post iudicium erit munda et purgabitur per ignem; nec remanebunt in ea arbores nec moeres. Iuxta illud, dicitur sicut cera fluens a facie domini. Remanebit ergo terra et farina alba; et feces omnia regredi cadent in infernum super capita dannatorum; secundum doctores. Quatuor fato ibi erit cogitate voluntas. Aqua etiam purificabitur; quia non erit salina; nec mouebit se de cetero; quod cessabit mortuus primus mobilis; qui est causa omnis motionum et. Aer etiam purificabitur; quod nunc est de cetero erit nubilosus nec tempestuosus; nec initia grandines nec pluvias. Ignis etiam purgabitur; qui erit lucidior et clarior et purior celorum; non mouebit amplius. Hoc sol et luna et stelle erunt sepe explicitae lucidiores. Autem ritas. Erunt lux lumen sicut lux soles; et lux soles erit septupliciter; sicut lux sepius dicitur; in die quo alligavit dominus vulnus prolixi et percussura plague eius sanavit Iesu Christum. Unde noster si peccati mortalibus et percussuram; et. non; quod nunc deus tollerat ab electis suis omnes culpam et omnem penam; quod non erit de cetero mors; neque alia penalitas sicut modo sunt; iniunctum est ut non solus gloriantur de vissione dei; immo etiam gaudent de renouatione elementorum. De ista renouatione habet auctoritas. Ecce ego creo celos novos et terras novas. Per terram intelligi possunt oia eleminta. Sicut Gen. i. In principio deus creavit celum et terram; et sequitur. Et non erunt in memoria pluviorum et non ascendet super cor; sed gaudebitis et exultabitis vobis in semper eternum super his que ego creo. Iesu Christus. Nota celos novos et terra noua non in substantia; sed in excellentiori qualitate. Ita etiam auctoritas adhuc veteris testamenti. Initio tu dñe terram fundasti et opera manuum tua cum sunt celum. Ipsa persistunt: tu autem permanes; et oea sicut vestimenta veterantur; et sicut operorum muta; eos et mura. Tu autem id est ipse es et annui non deficiens. Nota initio gloriosus et filius dei. Et quod generatio et corruptio in inferno: ibi corporibus a motu celestis causant; ita ad hoc quod in inferno cesseret generatione; oportet quod etiam motus celum cesseret. Propterea hoc dicit Apoc. x. Quod tempore amplius non erit; et sic intelligere quod dicit Job. xiii. Hoc cum dormierit non resurget; donec arte rat celum; et donec ista dispositio celum cesseret quod

b ij

Dominica. II. Adventus

monet / et in alijs motu causat. Sed ergo
predicata declaracione quinque renouabitur.
Ieſus terra / aqua / lignis / aer / celum, quod dicit
a phis quinta essentia: sic ergo et nos debemus
in quinque renouari nunc / si volumus tunc ren-
vari glorio cū mōdo. Renovādū est ergo
Prīo corp⁹ p̄ purā p̄tinētiā, ecce terra.
Sed aīa p̄ largā beniulētiā, ecce aq̄
Tertio os p̄ bonā eloquentiā, ecce aer,
Quarto opera per sanctas diligentiam
ecce ignis.
Quinto intentio per celestem eminen-
tiam, ecce celum.
¶ In quolibet istoꝝ quattuor puncta di-
cimus. Primo ḡ tc. Per continentia ad in-
star renouatioꝝ terre: quod corp⁹ nostrū non
est nisi terra. Sec. h̄. Formavit igit̄ deo ho-
minē de limo terre, s. q̄ntū ad corp⁹. Ideo
scit terra renouabitur: quod nō erit in ea lutū
nec aliqua imunditia: ita et nos debemus
nunc renouari in corpore; ne de cetero si
in eo lutū luxurie / nec imunditia corrupti-
onis corporalis. Qd aut̄ p̄tinere debemus
quatuor rōmib⁹ p̄suadēmus. Primo ratio-
ne creationis. Seda rōne redēptionis. Ter-
tio rōne regeneratioꝝ. Quarto rōne ad/
optionis. ¶ Prima rōne est ppter creati-
onē: per qua sumus ad imaginē et similitudi-
nē dei creati. Sec. ix. Ad imaginē quippe
dei fact⁹ est homo. Nota quantū peccatum
est in imaginē dei proiecere in lutū tc. Sic
in posito tc. De bestiis non curat de: quod
nō habent suā imaginē: sed de hoīe sic. Iō
dicit scriptura. Serua animā tuā et da illi
honorē sūm meritū tuū. Eccl. i. ¶ Seda
ratio est ppter redēptionē: quod filius dei fa-
ctus ex homo p̄ nostra redēptionē: quod quā
ipse deus factus est ad imaginē nostram.
Phil. ii. Qui cū in forma dei esset: nō ra-
piā arbitrat⁹ est esse se equalē deo. H̄
semel p̄tm extinxit formā servi accipies
in similitudinē hominē factus: et habitu inuen-
tus yr̄bo. Ideo tc. Nota q̄ ppter h̄ nullū
p̄tm sic acriter punit⁹ est in nocte nativitatis
dñi / sic ut carnis: quod omes sodo-
mitice perierūt sūm Hiero. ¶ Tertia ratio
est ppter regenerationē baptismale p̄ quas
sum templū dei et res sacre tc. Quācum
p̄tm esset si es templū dei cōbureret / vel
tc sacrā violaret. Auctoritas. Nescit q̄
templū dei estis / et sp̄us dei habitat in voꝝ.
Filioli nō diligamus verbo / neq̄ lingua;
bis: Si q̄s autē templū dei violauerit v̄l-
perdet illū deus. i. Lc. iij. ¶ Quartā rō-
est. q̄ sum fili⁹ dei p̄ adoptionē. Ro. viii.
Aeçp̄stis sp̄m adoptionis fili⁹ p̄: in quo
clamat Abba pater. Ergo magnā intu-
riā facis do si multerē violas q̄ ē filia dei
sicut si violares filiā regis. ¶ Quinta ratio
pōt addi p̄ remunerationē: q̄ pro castita-
te datur yira brā. Mat. v. Beati mundo
corde: q̄m ip̄l deū videbunt. In cui⁹ figu-
ra Nota q̄ in premiū castitas Joseph q̄n-
tegatus ab yore dñi sui noluit assentire:
fuit sublimat et factus p̄nceps Egypti.
Hāc renouationē perebat David dices.
Emite sp̄m tuū et creabunt: et renouabis
faciē terre. ps. ciiij. Nota creabuntur. s. veles
creationes sp̄iales remors carnalib⁹. In
hac em̄ vita sine delectatiōe vivere no pos-
sumus: aut carnali / aur sp̄ual. Et qui nō
sentit sp̄iales delectatiōes: dat se carnali/
bus, sed glōm deuore q̄ gustat sp̄iales: le-
gendo/orando / p̄templando: despiciunt car-
nales: etiam si liceret eis illis v̄i. Ili. Da-
uid. Renuit cōsolarī ania mea. Glo. in de-
lectatiōib⁹ carnalib⁹. Memor fui dei et
delectatus sum. ps. lxxvij. Videlis ḡ Das-
vid q̄ sine aliqua delectatiōe homo non
pōt vivere: iō orabat dicens. Emite sp̄m
tuū et creabunt: s. delectatiōes sp̄ituali
Et renouabis faciē terre. s. p̄ bonā fama.
Nota p̄tra illos qui dicit̄. Sufficit mibi
cōsciētia mea tc. Itē cōtra illos qui deti-
nēt mulieres: quas occulēt despoliant tc.
Iō Aug. xij. q. i. Aolo. Due res necessa-
rie sunt: cōsētētia / et fama. Consciētia est ne-
cessaria tibi: fama primo tuo, qui confi-
dens cōsētētia: negligit famā: crudelis est.
Itē apl̄s Rom. xij. Prouidētes bona nō
tin corā deo / sed etiā corā hominib⁹. Itē
Theb. v. Ab omni specie mala abstine-
tos. Facit etiā e. cuj ab oī. de vī. et bo. cle.
¶ Seda debet renouari ania p̄ beniulē-
tia ad instar aque: q̄ nō haber amari-
tine odij: et appetitus v̄ndicte tc. Et par-
cere inimic⁹ / et oīs diligere: sic renouatur
ania. Est autē notandum q̄ dilectio et beni-
volētia debet haberi ad omes quadruplē-
citer, sc̄z veraciter / generalis / prudēter / cō-
stanter. ¶ Primo qdē veraciter, vt ex cor-
de et subiunctiōe: et nō solum ore. i. Iō. iij.
Filioli nō diligamus verbo / neq̄ lingua;

sed ope et veritate. Dic ut expediat. **T**o. **S**e **L**im. **iiij.** **P**redica verbum: insta oportune
cuando generaliter: oes ta amicos qz inimicos.
Dat. **vj.** **A**udistis qz dictum est antis
quis diliges amicuz tuu z odie habebis
inimicu tuu. **E**go autem dico vobis: Alii
te inimicos vestros zc. **V**ide post festum
trinitatis ser. **vij.** **L**ertio prudenter: ne
amor ille corrumpt te z trahat te ad alii
qz peccatum. **V**ide si sermone ybi s. pte. **ij.**
Quarto constanter siue firmiter: ne in
necessitate et adueritate dimittas primu
tuu: sed tunc ei magis subuenias. nes si
cut ille de quo scribit Eccl. **ij.** **E**st amic
socius mense: z no permanet in die neces
sitatis. **T**ecum Tempore felici multi numer
rank amici. **L**u fortuna perit nullus ami
cus erit. **Q**uia, de tristibz **ii. j.** **D**onec eris
felix multos numerabis amicos. **L**e pos
si fuerint nubila: solus eris. **H**anc ergo
renouatione exhortari nos habere apls vi
cens. **R**enouamini spiritu metis vestre:
z induite nouu hoiez qui fui dei creatus
est in iustitia et sanctitate veritatis. **Eph.**
iii. **G**etus homo dicit peccator: qui inue
teratur spualiter qz peccatum. **Ps.** **L**urbar
est a furore oculus meo: inueterauit inter
oes inimicos meos. **L**ertio debemus re
nouari in ore zc. ad instar aeris: qui tunc
erit ista clarus qz nunquam habebit obscurita
te nubium: tempestatis vel fulgurum. **S**ic os
nostru est renouandum: ut non sit in ipso tem
pestas blasphemiaru z tonitrua iniuriaru
pluiae iniundiaru z obscuritates medacio
rum. **D**ebemus ergo uti ore ad quatuor offici
a. **P**rimo ad laudez dei. **S**econdo ad la
lute nostru. **L**ertio ad proximi instructio
nem. **Q**uarto ad ipsius correctionem. **D**e
primo ps. **B**enedic domini in omni tempo
re semper laus eius in ore meo. **D**secundo:
debemus enim confiteri peccata nostra ad sa
lutem nostru: et ore etiam dicere symbolu fi
dei. **Ps.** **L**ostirebo dno nimis in ore meo.
Nota dno: qz qui confiteritur sacerdoti: qz est
vicarius dei: confiteritur deo zc. **I**te ps. **L**re
didi: ps qd locutus sum. **D**e tertio zc. **D**e
bemus enim instruere proximum in his in quib
dubitatur vel ignoratur: iuxta illud. **j.** **L**im.
iiij. Attende lectiom exhortationi doctri
ne. **Q**uarto corrumpere delinquentem. **D**at.
vij. **S**i peccauerit in te frater tuus: vade
z corripce eum inter se z ipsum solu. **Ite. ij.**

b iiij

Dominica. II. aduentus

sit alta ppter dñi: et nō sit infima t mun
dana ppter vanu gloriam. Ad hoc autem
inducimur quadruplici medio.

Primo ex forma corporali.

Sed ex auctoritate diuinat

Tertio ex similitudine naturali

Quarto ex utilitate finali.

Primo ergo ex forma corporali: quia su
mus creati a deo recti respicentes ad celū.

Ergo oportet eē incēto recta: als retro
est amia. Hanc ratione tangit Quis, in

i. Metta. Pronaqz cum specter analia
tereta terra. Os homini sublimē dedit: ce
lūc videre. Iussit: t erector ad sidera tol
lere vultus. Secundum ex auctoritate diuinat

li. Deo cūm diuisit creaturas rē. Et omnes
donavit nobis preter gloriam quā libi refer
uant. Autro. Esa. xlviij. Ego dñs: hoc est

nomē meū: gloria mea alteri nō dabo. Er
go qui vult gloriam p opere suo: surpat re
gallia dei. qd grauissimū est. Vide hāc ra
tionē latius pote festa trinitatis sermone

xvj. pre. i. in fine. Tertio ex similitudine na
turali. De aquila q opponit pullos suos
radio solis rē. Vide in ser. vbi s. Quartu

ex utilitate finali. Q multa magna ope
ra perdunt ppter perueritate pfectōnis.

Unū quis martyriū sit maximū inter ope
ra nostra. Juxta illud: Ideo charitatē

nemo habet qd vr aliam suā ponat quis p
amicis suis. Io. xiiij. Lamē perdit: h nō
ppr deū fit. iuxta illud. Si tradidero corp

mē ita yr ardeā: charitatē nō habuero nī
bil misib, pdest. j. Lop. xij. Sic ingressus

religionis: qui est magnū opus perdit: si
pter plationē vel alio respectu malo qd
ingrediat: vel filii vel filiā ingredi faciat

Sic t bellare etiā in bello iusto: et remitt
tere iniurias: et certa opera quantūcūq
sunt de genere bonoz perdunt ppter mala

intentionē. Ratio est: quia finis intētū
dat formā in actib moralib. Sicut em
haber se pncipiū in speculabilitib: sic finis

in operabilitib. Et iō opus efficit malum
formaliter ppter mala intentionē finis ma
li: quis sit bonum materialib. Declara vi

scripti post festū trinitatis ser. xxj. parte. i.
Ideo dicit dñs. Si oculus tu⁹ fuerit sim
plex: rotū corpus tuū lucidū erit. Si autē

nequā fuerit: etiā corpus tuū tenebrosum
erit. Mat. vi. Nota oculus. i. intētū. Lo

pis tuū. i. cōgeries operū rē. Ergo debet
mus renouari in intentō rē. Hanc reno
uationē petebat David dicēs. Lor mun
dum crea in me deus: t spiritū rectū inno
ua in viscerib meis ps. i. Rogemus ergo
deū rē. Deo gratias. Amen.

Eadē dñica. ii. aduētus de di
gnitate t utilitate sacre scriptu
re. Sermo. vij.

Quatuor scriptū scri

ptū sunt ad nostrā doctrinā
sc̄ptā sunt. Ro. xv. Et in ep̄la
hodierna. Sermo erit de dignitate et utili
tate diuine scripture. Salutes virgo Da
ria rē. Pro introducēt materie p̄mirē
dum est p̄mo de dignitate diuine scriptu
re. Una nota q̄ diuina scripture sive sc̄pt̄a
pt̄a sacra p̄cellit oēs alias scripturas t
sacras in quatuor: fin q̄ sunt quatuor cau
se cuiuscunq scientie.

Primo in causa efficiente principali

Secundo in causa materiali

Tertio in causa formalē

Quarto in causa finali.

Quid omnib vidi qd scripti in sermo
nibus festiū chareta. Et in fine quartie
caue. i. finalis. Quia ergo finis scripture
sacre sive diuine est vita eterna: vt dictuz
est. Ideo ut illā vitā bonā omnib mos
dis consēquātū multa necessaria ad salutē
dovat nos. id dicit thema: Quatuor rē.
Primo docet nos quid credendū
Secundo quid memorandum
Tertio quid agendum
Quarto quid sperandum.

Lirca p̄mū docet nos. xij. articulos fi
dei. Lirca secdm. i. Lirca tertii. x. Et circ
ca quartū. x. Et p̄t ad ista quatuor adaptata
ri auēitas apls dicēs. Q̄is scripture diuine
ispirata virū est ad docēdū t ad arguēdū t
ad corripēdū; ad erudiendū in iustitia. ij.
Tim. iij. Lirca p̄mū ḡdō. xv. articulos fi
dei. qd notitia necessaria ē ad salutē. qd ve
st̄ apls Heb. xij. Sine fide impossibile ē
placere deo. Vide. j. de ar. fidei ser.

Dñica. ii. de aduētu de req̄si
tis in q̄libet iudicio. Ser. vij.